KOD _____

Dolnośląski Konkurs GEOGRAFICZNY **dla uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2025/2026**	*zDolny Ślązak*	**ETAP WOJEWÓDZKI FINAŁ** **2 marca 2026 r.** **godz. 12.00** czas trwania 90 minut
Kuratorium Oświaty we Wrocławiu / Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu		

INSTRUKCJA

1. **Pisz wyraźnie czarnym lub niebieskim długopisem.**
2. **Wpisz swój kod na każdej stronie arkusza zadań.**
3. **Wszystkie odpowiedzi wpisuj w wyznaczonych miejscach w arkuszu, tylko one będą oceniane przez osobę sprawdzającą. Nie używaj korektora. W razie pomyłki skreśl odpowiedź i napisz jeszcze raz.**
4. **Pamiętaj, że pracujesz samodzielnie. Nie możesz korzystać z żadnych pomocy. Potrzebne informacje zawarte są w treści zadań.**
5. **Przy każdym zadaniu zapisano możliwą do zdobycia liczbę punktów.**
6. **Maksymalna liczba punktów do zdobycia wynosi 60.**

Powodzenia!

Suma zdobytych punktów _____

1. Odpowiedz na pytania, uzupełnij luki w zdaniach lub podkreśl właściwe informacje, korzystając z mapek z załącznika. (0-10)

Mapka 1. 16 listopada 2025 roku z portu na Wyspach Kanaryjskich w swoją trzecią już samotną podróż dookoła świata wypłynął na jachcie „Meteor" 87-letni kapitan Krzysztof Baranowski. Pierwszy etap żeglugi prowadził w kierunku Karaibów, a trasa planowanej wyprawy przedstawiona jest na mapce czerwoną linią.

A. Podaj nazwę oceanu, na którego wody nie wpłynie jacht kapitana Baranowskiego.

……

B. Morski kanał żeglowny, przez który przebiega trasa żeglugi to Kanał …… .

C. Nowy Rok 2026 kapitan Baranowski przywitał w punkcie o współrzędnych geograficznych 9°N i 80°W.

Jaką literę przyporządkowano temu miejscu na mapce (punkty oznaczono gwiazdkami)? ……

D. Podczas rejsu „Meteor" przekroczy międzynarodową linię zmiany daty. Czy po jej minięciu w dzienniku pokładowym należy: dodać jedną dobę (czyli „zgubić" jedną datę w kalendarzu), czy odjąć jedną dobę (czyli jedna data się powtórzy)?

……

E. Na ostatnim etapie wyprawy, prowadzącym od Przylądka Igielnego z powrotem na Wyspy Kanaryjskie,

kapitan Baranowski obierze kurs w kierunku ……..

Mapka 2. W styczniu 1992 roku, podczas sztormu na północnym Pacyfiku w pobliżu międzynarodowej linii zmiany daty, z pokładu greckiego statku wypadło kilkanaście kontenerów. W jednym z nich znajdowało się prawie 30 tysięcy wyprodukowanych w Chinach zabawek kąpielowych, głównie gumowych kaczuszek. Od tego czasu kaczuszki - nazwane „Friendly Floatees" - niesione przez wiatry i prądy oceaniczne dryfowały po morskich akwenach, osiadając niekiedy na wybrzeżach wysp i kontynentów. Śledzenie miejsc ich odnalezienia pomogło naukowcom w badaniach dotyczących prądów morskich.

A. Czy zabawki z „Friendly Floatees" dotarły na wszystkie półkule Ziemi? …… .

B. W 1995 roku wiele kaczuszek przepłynęło przez Cieśninę …… pomiędzy

kontynentami …… i …… .

C. Podaj nazwę prądu morskiego, który w pierwszej dekadzie XXI wieku „przetransportował" kaczuszki do wybrzeży Europy.

……

D. Z rejonów okołorównikowych cześć zabawek dotarła do zachodnich wybrzeży Ameryki Południowej, gdzie ***ciepły / zimny*** Prąd …… niesie je dalej ku północy.

E. Wpływ na powierzchniową cyrkulację prądów oceanicznych w niskich szerokościach geograficznych mają stałe wiatry zwane ……, których kierunek związany jest z oddziaływaniem ***efektu cieplarnianego / siły Coriolisa / zjawisk zaćmienia Słońca i Księżyca***.

2. Oceń prawdziwość i poprawność poniższych informacji, wpisując przy każdej z nich odpowiednio TAK (jeśli stwierdzenie jest prawdziwe) lub NIE (stwierdzenie fałszywe). (0-6)

A.	Azja często jest nazywana kontynentem rekordów geograficznych. Na jej obszarze znajduje się największe jezioro świata zwane Morzem Kaspijskim, najwyższy na naszej planecie szczyt – Mount Everest w Himalajach oraz największy na Ziemi Półwysep Arabski, położony w południowo-wschodniej części tego kontynentu.	
B.	Pacyficzny Pierścień Ognia to strefa styku płyty pacyficznej z kilkoma innymi płytami litosfery. Dochodzi tu do częstych trzęsień ziemi i erupcji wulkanicznych.	
C.	Bliski Wschód to region położony na pograniczu Azji, Afryki i Europy. Zaliczamy do niego najczęściej kraje znajdujące się w rejonie Zatoki Perskiej oraz u wschodnich wybrzeży Morza Śródziemnego.	
D.	Silicon Plateau, określany jako indyjska „Dolina Krzemowa”, to jeden z najważniejszych ośrodków przemysłu high-tech, położony w okolicach Bengaluru w południowych Indiach.	
E.	Program kontroli urodzeń w Chinach przyczynił się do niskiego przyrostu naturalnego oraz zachwiania równowagi płci. Według chińskiej tradycji każda rodzina powinna mieć potomka płci męskiej, dlatego obecnie liczba kobiet jest w tym kraju znacznie większa niż liczba mężczyzn.	
F.	W Japonii barierą ograniczającą rozwój niektórych gałęzi przemysłu jest niedobór surowców mineralnych, w związku z czym ten kraj musi eksportować surowce z innych państw.	

3. Wybierz z podanych propozycji i wpisz poprawne informacje dotyczące światowych „rekordów”. (0-3)

A. Najgłębsze jezioro: ……

Bajkał / Bałchasz / Hańcza / Tanganika

B. Najwyższy wodospad: ……

Angel / Iguaçu / Niagara / Siklawa

C. Najsuchsza pustynia: ……

Atacama / Gobi / Rub al-Khali / Sahara

D. Największa wyspa: ……

Antarktyda / Grenlandia / Madagaskar / Nowa Gwinea

E. Najgłębsza depresja: ……

Dolina Śmierci / Morze Martwe / Rów Mariański / uskok San Andreas

F. Najstarszy park narodowy: ……

Białowieski / Serengeti / Wielki Kanion Kolorado / Yellowstone

4. Uzupełnij logogryf, wpisując do diagramu rozwiązania haseł pomocniczych. Pod diagramem logogryfu podaj nazwę i wysokość bezwzględną najwyższego szczytu zlokalizowanego w paśmie górskim, którego nazwa geograficzna jest rozwiązaniem krzyżówki w wyróżnionej pionowej kolumnie. Wszystkie hasła w tym zadaniu są związane z województwem dolnośląskim. (0-11)

1. W Jaskini Niedźwiedziej w Kletnie występują różnorodne formy krasowe. Podaj nazwę nacieku jaskiniowego narastającego od stropu jaskini ku jej spągowi.

2. Potok, na którym znajduje się najwyższy w polskiej części Sudetów wodospad, składający się z trzech kaskad o łącznej wysokości 27 metrów.

3. Nazwa elektrowni – drugiej pod względem wielkości zainstalowanej mocy spośród polskich elektrowni cieplnych zasilanych węglem brunatnym.

4. (…) leśna to antropogeniczny ekosystem, powstały w wyniku nasadzenia w większości jednego gatunku drzew. Pod koniec XIX wieku z terenu Sudetów zniknęły prawie wszystkie naturalne drzewostany, a ich miejsce zajęły sztuczne uprawy leśne.

5. Starsza epoka geologiczna czwartorzędu, podczas której miały miejsce zlodowacenia na obszarze Polski, a w najwyższym pasmie Sudetów lokalnie tworzyły się lodowce górskie.

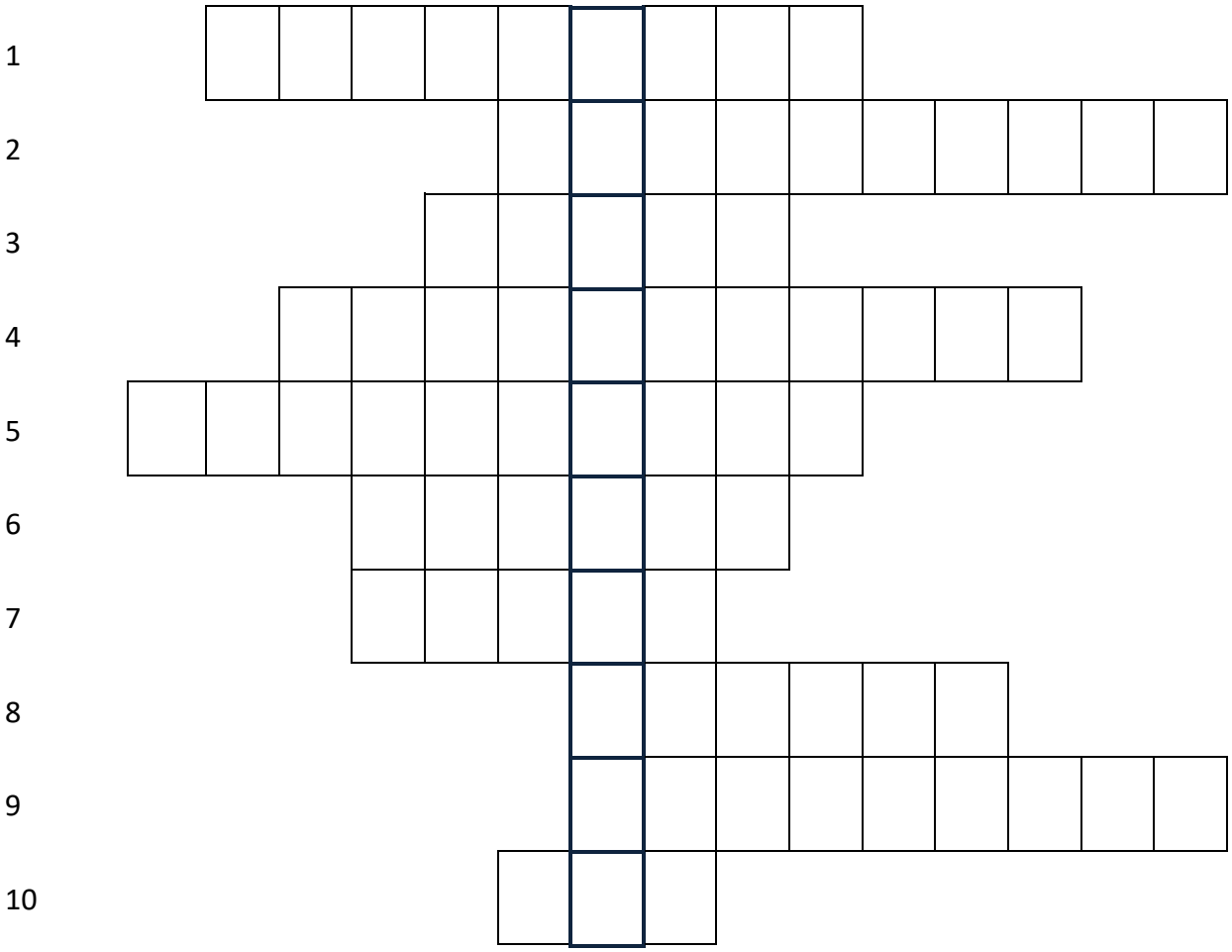
6. Skała magmowa głębinowa eksploatowana w kamieniołomach na Dolnym Śląsku, głównie w okolicach Strzegomia i Strzelina.

7. Nazwa jednego z miast, w którym znajduje się kościół pokoju, wpisany na Listę światowego dziedzictwa UNESCO.

8. W kopalniach Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego oprócz rud miedzi pozyskiwane są także inne surowce metaliczne, przede wszystkim (…) .

9. Sudety to góry o skomplikowanej budowie geologicznej, wyróżniające się rozległymi, spłaszczonymi wierzchołkami oraz stromymi stokami. Powstały w wyniku kaledońskich i hercyńskich ruchów górotwórczych, ale ostateczny charakter gór (…) nadały im ruchy tektoniczne podczas fałdowań alpejskich.

10. Ciepły, suchy i porywisty wiatr wiejący w Sudetach z kierunku południowego lub południowo-zachodniego nosi nazwę (…) .

Nazwa najwyższego szczytu: ……; wysokość …… m n.p.m.

5. Uzupełnij brakujące fragmenty tekstu. (0-7)

Afryka to kontynent typowo wyżynny. Ponad 75% jej powierzchni leży na wysokości od 300 do 2000 m n.p.m. Na wschodzie kontynentu znajduje się Wyżyna Abisyńska, a na południe od niej – Wyżyna …… . Obszarów górskich jest niewiele. Najwyższe łańcuchy i pasma górskie występują w północno-zachodniej części kontynentu - są to Góry …… oraz na krańcach południowych - Góry Smocze i Góry Przylądkowe. Najwyższy szczyt Afryki znajduje się w masywie wulkanicznym …… .

Na klimat Afryki największy wpływ ma położenie geograficzne. Kontynent ten leży po obu stronach ……., co powoduje, że strefy klimatyczne i roślinne rozciągają się symetrycznie na obu półkulach. Innymi czynnikami wpływającymi na klimat Afryki są prądy morskie. Zimny Prąd ……., opływający zachodnie wybrzeże Afryki, powoduje obniżenie

temperatury i zmniejszenie ilości opadów. Jego oddziaływanie przyczyniło się do powstania pustyni …… na południowo – zachodnim wybrzeżu kontynentu.

Mimo trudnych warunków naturalnych w wielu państwach Afryki nadal mamy do czynienia ze zjawiskiem ……, czyli wysokim i szybkim przyrostem rzeczywistym liczby ludności. Afryka to kontynent ludzi młodych, odznaczający się największym udziałem dzieci i młodzieży w ogólnej liczbie mieszkańców.

Największa gęstość zaludnienia jest tam, gdzie występują stosunkowo sprzyjające warunki przyrodnicze, czyli głównie w dolinie oraz delcie ……., nad Jeziorem Wiktorii i nad Zatoką …… .

Afryka jest kontynentem o dużym potencjale rolniczym. Rolnictwo stanowi źródło utrzymania większości jej mieszkańców. Jest ono jednak słabo wydajne i nie zaspokaja potrzeb wzrastającej liczby ludności. Przyczyny tego stanu rzeczy to między innymi niesprzyjające warunki naturalne, prymitywne metody upraw oraz niekorzystna struktura wielkościowa gospodarstw. Obok małych poletek można spotkać wielkoobszarowe gospodarstwa rolne z wyspecjalizowaną produkcją roślinną przeznaczoną na sprzedaż, czyli …… . W systemie monokulturowym uprawia się tu kakaowce, kawowce, bananowce i palmę oleistą. Do najważniejszych roślin żywieniowych uprawianych w Afryce należą zboża: …… i sorgo oraz kukurydza i ryż.

Afryka jest zasobna w różnorodne surowce mineralne, dlatego dobrze jest tu rozwinięte górnictwo, czyli przemysł …… . Stąd pochodzi około 75% światowej produkcji kobaltu oraz 50% produkcji platyny, chromu oraz diamentów.

Jednym z najbogatszych, najlepiej rozwiniętych gospodarczo państw tego kontynentu, o wysokim PKB, jest …… . Od kilkunastu lat w gospodarce Afryki wzrasta rola usług, a coraz większym źródłem dochodów niektórych krajów staje się turystyka. Największe dochody z turystyki osiąga …… z piramidami w Gizie, Doliną Królów i kurortami nad Morzem Czerwonym.

6. Uzupełnij brakujące fragmenty tekstu, podkreśl poprawne informacje oraz zaznacz punkty na mapce zgodnie z poleceniem. (0-5)

Dunaj pod względem długości jest drugą rzeką w Europie, natomiast najdłuższą rzeką naszego kontynentu jest …… . Źródła Dunaju znajdują się w górach Schwarzwald, które powstały w czasie orogenezy …… .

Płynie przez dziesięć krajów, między innymi przez **(*wymień 6 spośród państw naddunajskich*)**:

……, ……, ……,

……, …… oraz …….

Nad rzeką leżą cztery stolice, w tym ……, gdzie została zrobiona poniższa fotografia.

Na długich odcinkach środkowego i dolnego biegu Dunaj jest szlakiem żeglownym, a jego wody są wykorzystywane w celach energetycznych, by produkukować energię ***odnawialną / nieodnawialną***. Dunaj wpada do Morza …… ujściem typu …… .

źródło: https://commons.wikimedia.org/

Zaznacz na mapce lokalizację miasta, w którym wykonano powyższe zdjęcie (wpisz cyfrę 1) oraz ujścia Dunaju (wpisz cyfrę 2).

źródło: https://pl.wikipedia.org/

7. Wykonaj zadania dotyczące Ameryki Północnej. (0-8)

A. Potężny łańcuch górski, wypiętrzony podczas orogenezy ……, ciągnący się wzdłuż zachodnich wybrzeży kontynentu Ameryki Północnej, to …… .

B. Linia, którą na mapce wskazuje czerwona strzałka to zasięg …… .

C. Wyszukaj i zaznacz na mapce odcinek linii brzegowej, który ma charakter wybrzeża fiordowego.

D. Wrysuj na mapce przebieg granic lądowych pomiędzy Stanami Zjednoczonymi a Kanadą.

E. Zlokalizuj wymienione obiekty geograficzne i wpisz na mapce we właściwych miejscach przyporządkowane im liczby.

1 – Zatoka Meksykańska **2** – Półwysep Labradorski **3** – Półwysep Kalifornijski **4** – Grenlandia

5 – Kuba **6** – Jezioro Górne **7** – ujście Missisipi **8** – wodospad Niagara

F. Linie siatki kartograficznej zostały na tej mapce narysowane co 10°. Wyznacz dwa dowolne punkty, które mają jednakową długość geograficzną i położone są od siebie w odległości około 4,5 tys. kilometrów. Ich lokalizację oznacz na mapce wyraźnymi kropkami i opisz literami **A** oraz **B**.

źródło: https://www.geografia24.eu/

8. W tabelce przedstawiono dane klimatyczne dla wybranych stacji w Polsce. Przeanalizuj te informacje, a następnie rozwiąż poniższe zadania. (0-4)

Uśrednione dane klimatyczne z lat 1991-2020 (IMGW - uproszczone)

Stacja:		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
nr 1	T [°C]	0	1,1	4,3	9,7	14,3	17,7	19,7	19,3	14,5	9,6	4,8	1,1
	O [mm]	28	26	35	31	60	65	91	60	48	38	31	28
nr 2	T [°C]	-3,3	-2,6	0,9	7,3	12,6	15,9	18,1	17,4	12,5	7,0	2,3	-1,6
	O [mm]	38	32	37	35	54	67	86	71	52	52	43	41
nr 3	T [°C]	0,8	1,4	3,8	7,9	12,2	15,9	18,2	18,2	14,5	9,7	5,1	1,9
	O [mm]	44	34	39	31	52	60	73	60	55	49	45	45
nr 4	T [°C]	-3,3	-2,4	0,6	6,0	10,7	14,2	15,8	15,6	10,9	6,5	2,1	-2,3
	O [mm]	47	51	61	81	142	150	192	125	111	81	60	45

A. Oblicz roczną sumę opadów dla stacji numer 1. Zapisz sposób obliczenia (działanie) oraz podaj wynik.

……

……

B. Oblicz roczną amplitudę temperatur powietrza dla stacji numer 4. Zapisz działanie oraz podaj wynik.

……

C. Dopisz właściwe nazwy miast do poszczególnych stacji meteorologicznych:

Suwałki, Świnoujście, Wrocław, Zakopane.

stacja nr 1 …… stacja nr 2 ……

stacja nr 3 …… stacja nr 4 ……

D. Wymień trzy czynniki klimatotwórcze kształtujące klimat Polski.

……

……

……

9. Określ, jakie informacje (dane) są potrzebne do wykonania poniższych obliczeń. (0-6)

A. Różnica czasu słonecznego pomiędzy dwoma miejscami na Ziemi.

……

……

……

……

B. Odległość w terenie (z wykorzystaniem mapy; bez uwzględnienia różnic wysokości).

……

……

……

……

C. Wysokość względna między dwoma punktami na powierzchni terenu.

……

……

……

……

D. Gęstość zaludnienia wybranego terytorium.

……

……

……

……

E. Saldo migracji zagranicznych w kraju w ciągu roku.

……

……

……

……

F. Współczynnik feminizacji w kraju.

……

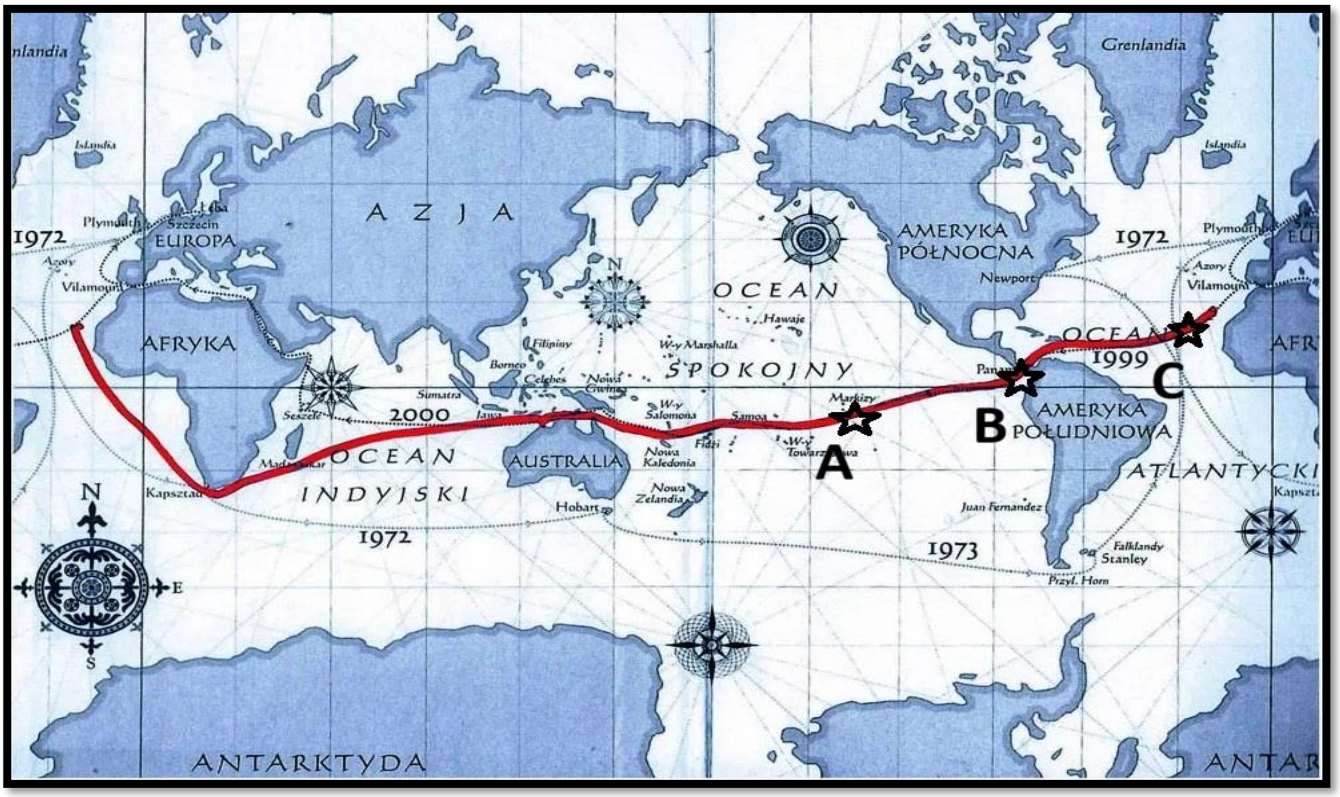
……

……

……

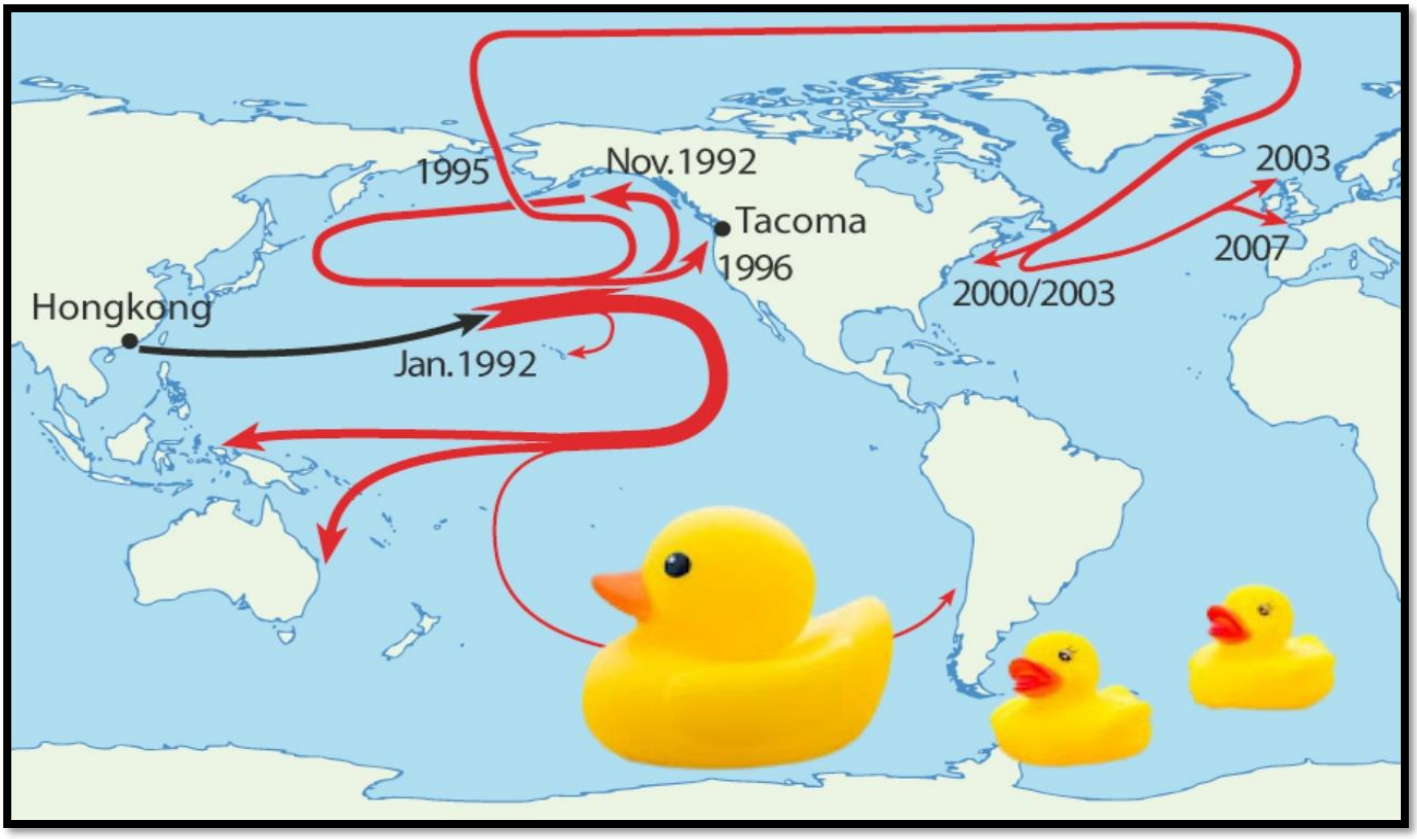
Brudnopis (zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane):

Załącznik – Mapka 1

źródło: meteorhart.pl; instagram.krzysztodfbaranowski.official

Załącznik – Mapka 2

źródło: wikipedia.org; marynistyka.org